

Червякова Анна Володимирівна
Житомирський державний
технологічний університет
Науковий керівник:
ст. викл. Ткачук В.О.

НЕФОРМАЛЬНЕ НАВЧАННЯ ЯК ДОСТОЙНА АЛЬТЕРНАТИВА ФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТИ

Проаналізовано переваги неформального навчання над формальним

Сучасна людина має бути готовою до швидких змін та викликів, які постійно постають. Тому скрізь у світ важливою ознакою розвитку громадянського суспільства стала освіта упродовж життя – тренінги, семінари, практики тощо. Європа це називає неформальною освітою та займається її розвитком уже десятиліття.

Неформальне навчання – це навчання, яке вбудовано в заплановані заходи, але явно не призначено (з точки зору цілей, часу і підтримки) і містять важливий елемент навчання. Неформальне навчання є навмисним з точки зору учня і призводить до сертифікації.

Неформальне навчання – набуття особою професійних знань, умінь і навичок, не регламентоване місцем набуття, строком та формою навчання [2].

Формальне навчання є структурованим, з точки зору цілей і часу, навчанням, що зазвичай надається навчальним закладом і призводить до сертифікації кадрів. До неформальної освіти відноситься будь-яка організована діяльність за межами встановленої формальної системи – окрема діяльність або істотна частина більш широкої діяльності, ціль якої служити суб'єктам навчання і реалізовувати цілі навчання. Неформальне навчання охоплює все те навчання, яке направлене на чітку вільно обрану ціль [4].

Неформальну освіту не потрібно розуміти лише як альтернативу або протипагу формальній освіті – потрібно вважати її доповненням формальному навчанню. Неформальне і формальне навчання є складовими частинами освіти на протязі всього життя, де кожне з них спрямоване на досягнення своїх власних цілей і результатів. Формальна освіта більшим чином спрямована на перенавчання, надання нової професії, підтвердження рівня, перекваліфікацію або підвищення кваліфікаційного рівня в рамках існуючої професії. Головною ознакою неформальної освіти є взаємодія абсолютно всіх учасників освітнього процесу, всі без виключення учасники є суб'єктами. В цих процесах не має звичної системи позначень: вчитель – учень (вихованець – наставник) [3].

В даний час спостерігається підйом неформального навчання, що пов'язано з бурхливим розвитком е-навчання.

Неформальне навчання, яке можна відстежувати і вимірювати, забезпечує рентабельність передачі знань, компетенцій, сприяє підвищенню організаційної ефективності.

Поява соціальних сервісів і розвиток теорій навчання наглядно демонструють, що поєднання формального і неформального навчання дозволяє зробити процес навчання успішним, коли: не все навчання організовано в курсі; при необхідності використовуються змішані рішення; навчання вбудоване в процес роботи; тренери виконують функції „керівництво на стороні”, а не „мудреці на сцені”.

Одним із шляхів підвищення рівня продуктивності форм неформальної освіти є застосування в навчальному процесі різноманітних інтерактивних методів. До таких методів відноситься метод кейс-стаді (case-study). Мета застосування даного методу – це підготовка висококваліфікованого фахівця зі знаннями, вміннями і навичками, які забезпечать йому конкурентоспроможність на ринку праці. Мова йде про використання різноманітних методів навчання, гнучкість викладання, розуміння складу аудиторії, стан духу і реакції, здатність сприймати той чи інший матеріал.

Від викладача-модератора потребується застосування імпровізацій в навчальному процесі, максимальне наближення слухачів-учасників до реальних ситуацій та прийняття адекватних рішень. Кейс-стаді виступає і специфічним практичним методом організації навчального процесу, методом дискусій з точки зору стимулювання і мотивації навчального процесу, а також методом лабораторно-практичного контролю і самоконтролю.

Кейс-стаді – метод аналізу ситуацій. Суть його полягає в тому, що учасникам пропонують осмислити реальну життєву ситуацію, опис якої одночасно відображає не лише будь-яку практичну проблему, але й актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти при вирішенні даної проблеми. При цьому сама проблема не має однозначних рішень [5].

Метод кейс-стаді вперше був застосований в Гарвардській Школі Бізнесу в 1921 році і до цього часу Гарвард є флагманом „кейс-індустрії” всього світу [1].

Все більш поширеним стає підхід до структури навчання „70:20:10” (не тільки за кордоном, але і в Росії), в основі якого правильне поєднання теорії і практичних підходів у навчанні. Суть підходу проста:

- 70% часу займає навчання за рахунок вирішення реальних завдань на своєму робочому місці;
- 20% часу займає навчання на робочому місці з більш досвідченим співробітником: наставництво, коучинг, менторинг, Тьюторство;
- 10% часу займає навчання в навчальних класах: семінари, тренінги і т.д.

Основоположником методу вважаються М. Маккол і його колеги, які працюють в центрі креативного лідерства. Двоє з них М. Ломбардо і Роберт Ейчінгер описали підхід до навчання 70:20:10 в своїй книзі під назвою *The Career Architect Development Planner* (1996).

Досвід, набутий на робочому місці, завдання і рішення проблем складають 70% навчання. Наставництво та приклади (хороші і погані) складають 20% в навчанні. Решта 10% припадають на формальне, традиційне навчання: курси, читання та ін.

Самі родоначальники методу вважали його зовсім не методом, а етальною моделлю, яка просто демонструє, що більша частина професійних знань формується не в навчальному накладі, а на робочому місці.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гарвардський університет. – Режим доступу: <http://www.harvard.edu/searches/?searchtext=case-study>. – Назва з екрану.
2. Постанова КМУ „Про затвердження Порядку підтвердження результатів неформального професійного навчання осіб за робітничими професіями” від 15 травня 2013 р. №340.
3. Ключарев Г.А. Новое дополнительное образование: легитимация практики. Проект 07-03-00022а – Оценка эффективности инвестиций в человеческий капитал в системе дополнительного образования. – С. 162.
4. Мухласева Т.В. Международный опыт неформального образования взрослых / Т.В. Мухлаева // Человек и образование. Академический вестник Института образования взрослых Российской академии образования. – 2010. – №4(25). – С. 159–162.
5. Юлдашев З.Ю., Бобохушаєв Ш.И. Инновационные методы обучения: особенности кейс-стади, метода обучения и пути его практического использования: [учебное пособие] / З.Ю. Юлдашев, Ш.И. Бобохушаєв. – Ташкент: TQTISOD – MAIYA, 2006. – 88 с.